

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Adroddiad ar

**Ysgol Rhyd y Llan
Llanfaethlu
Ynys Môn
LL65 4NN**

Dyddiad yr arolygiad: Mehefin 2019

gan

**Estyn, Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg
a Hyfforddiant yng Nghymru**

Ynglŷn ag Ysgol Rhyd y Llan

Mae Ysgol Rhyd y Llan wedi ei lleoli ym mhentref Llanfaethlu, yng ngogledd orllewin Ynys Môn. Sefydlwyd yr ysgol ym mis Medi 2017. Cymraeg yw prif gyfrwng bywyd a gwaith yr ysgol. Mae 153 disgybl ar y gofrestr yn gyfredol, gan gynnwys 15 disgybl meithrin, rhan-amser. Mae'r disgyblion yn cael eu haddysgu mewn chwe dosbarth, rhai yn un oedran a rhai yn gymysg.

Dros dreigl tair blynedd, mae tua 15% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim, sydd ychydig yn is na'r ganran genedlaethol sy'n 19%. Mae 82% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg gartref ac ychydig iawn sydd o gefndir lleiafrifol ethnig. Mae'r ysgol wedi adnabod ychydig dros 15% o'i disgyblion fel rhai sydd ag anghenion dysgu ychwanegol, ond ychydig iawn sydd â datganiad o anghenion addysgol arbennig. Mae'r ganran sydd ag anghenion dysgu ychwanegol ychydig islaw'r ganran genedlaethol, sy'n 21%.

Penodwyd y pennaeth i'w swydd ym mis Medi 2017.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael o wefan Llywodraeth Cymru, Fy Ysgol Leol, yn y ddolen isod.
<http://mylocalschool.wales.gov.uk/index.html?iath=cym>

Crynodeb

Mae Ysgol Rhyd y Llan yn gymuned addysgol ofalgar a chynwysol lle mae bron bob un disgybl yn gwneud cynnydd cadarn o'u manau cychwyn. Mae Cymraeg lafar naturiol i'w chlywed gan y disgyblion mewn gwersi ac ar adegau anffurfiol yn ystod y dydd. Mae medrau llythrennedd, rhifedd a thechnoleg gwybodaeth a chyfathrebu'r disgyblion yn datblygu'n dda, beth bynnag fo'u gallu. Mae'r disgyblion yn rhyngweithio'n hapus gyda'i gilydd, ac mae ganddynt agwedd gadarnhaol at eu gwaith.

Mae'r athrawon yn cynllunio amrediad cyfoethog o weithgareddau ar gyfer y disgyblion ar draws yr ysgol, ac maent yn darparu adborth datblygiadol effeithiol. Mae'r athrawon yn sicrhau bod gwahanol fedrau yn cael eu plethu'n gelfydd i dasgau sy'n sbarduno'r disgyblion i drafod a chydweithio'n aeddfed. Mae'r athrawon a'r cymorthyddion yn darparu cefnogaeth effeithiol ar gyfer disgyblion sydd wedi eu hadnabod ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae'r ysgol yn hyrwyddo ymwybyddiaeth o'i chymuned a threftadaeth y disgyblion yn llwyddiannus.

O dan arweiniad cadarn y pennaeth, mae gan arweinwyr a staff weledigaeth glir sydd wedi ei seilio'n gadarn ar godi safonau cyflawniad a lles disgyblion. Maent yn arfarnu'r ddarpariaeth, a chynllunio gwelliant, yn llwyddiannus.

Maes arolygu	Barn
Safonau	Da
Lles ac agweddau at ddysgu	Da
Addysgu a phrofiadau dysgu	Da
Gofal, cymorth ac arweiniad	Da
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Da

Argymhellion

- A1 Gwella cyfleoedd i ddisgyblion ddatblygu annibyniaeth a gwneud penderfyniadau ynglŷn â'u gwaith
- A2 Ehangu cyfleoedd i'r disgyblion gyfrannu at ddatblygiad y cwricwlwm
- A3 Rhannu arbenigedd staff ac arferion da ar draws yr ysgol

Beth sy'n digwydd nesaf

Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r argymhellion o'r arolygiad.

Prif ganfyddiadau

Safonau: Da

Wrth iddynt ddechrau yn yr ysgol, mae medrau llythrennedd a rhifedd llawer o'r disgyblion islaw'r hyn a ddisgwylir ar gyfer eu hoed. Yn ystod eu hamser yn yr ysgol, mae'r rhan fwyaf yn gwneud cynnydd da. Maent yn dwyn i gof eu dysgu blaenorol yn llwyddiannus, ac yn ymroi'n llawn yn ystod eu gwersi.

Mae llafaredd rhan fwyaf y disgyblion yn gadarn. Maent yn defnyddio'r Gymraeg yn gwbl naturiol, ac mae tafodiaith yr ardal i'w chlywed ganddynt o fewn eu gwersi ac wrth iddynt siarad yn gymdeithasol gyda'u ffrindiau. Mae'r disgyblion sy'n newydd i'r Gymraeg yn ei dysgu'n gyflym, ac yn datblygu hyder wrth siarad, o oedran cynnar. Mae llawer o ddisgyblion y cyfnod sylfaen a chyfnod allweddol 2 yn mynegi barn yn aeddfed a huawdl.

Mae medrau darllen rhan fwyaf y disgyblion yn datblygu'n gadarn o'r cychwyn cyntaf. Mae'r disgyblion ieuengaf yn adnabod llythrennau a geiriau syml yn gyflym ar ôl cychwyn yn yr ysgol, gan ddod i ddarllen cymalau a brawddegau syml mewn gwahanol gyd-destunau. Mae ganddynt agwedd gadarnhaol a byrlymus at eu gwaith, ac maent yn mwynhau trafod eu llyfrau a straeon sydd yn apelio atynt. Mae rhan fwyaf o ddisgyblion Blwyddyn 2 yn darllen gyda lefel dda o gywirdeb. Maent yn talu sylw manwl i atalnodi ac yn amrywio goslef llais er mwyn creu effaith ar y gwrandäwr. Mae'r darllenwyr mwyaf galluog yn cywain gwybodaeth yn aeddfed ac yn defnyddio'r wybodaeth i gyfoethogi eu gwaith. Mae llawer o ddisgyblion yn darllen er mwyn deall yn hyderus, er enghraifft wrth ddarllen cyfarwyddiadau ynglŷn â sut i greu lindys allan o gylchoedd papur.

Mae llawer o ddisgyblion cyfnod allweddol 2 yn darllen yn fedrus. Maent yn ymateb yn ystyrlon i weithgareddau darllen, gan arddangos dealltwriaeth dda o destunau cynyddol estynedig yn y Gymraeg a'r Saesneg. Mae'r rhan fwyaf yn darllen yn frwdfrydig ac yn trafod awduron yn aeddfed, gan fynegi barn ynglŷn â'r ffurfiau sydd yn apelio fwyaf atynt. Mae disgyblion mwy galluog yn darllen yn hynod rugl, gan ddethol llyfrau sy'n eu diddori. Maent yn llithr ddarllen yn bwrpasol er mwyn cywain gwybodaeth, ac yn defnyddio'r wybodaeth i gyfoethogi eu gwaith, er enghraifft wrth drafod heriau oedd yn wynebu'r chwarelwyr yn chwarel y Penrhyn.

Mae llawer o ddisgyblion y cyfnod sylfaen yn datblygu medrau ysgrifennu cadarn. Maent yn mwynhau gweithgareddau cyfoethog sy'n darparu cyfleoedd iddynt ddatblygu eu medrau ysgrifennu mewn amrediad o gyd-destunau. Yn y Dosbarth Derbyn a Blwyddyn 1, mae llawer o ddisgyblion yn ysgrifennu'n aeddfed ac estynedig wrth drafod gwahanol drychfilod ac adar. Mae llawer o ddisgyblion mwy galluog Blwyddyn 2 yn ysgrifennu'n fedrus a chywir. Er enghraifft, wrth ysgrifennu llythyr at y trydydd mochyn bach, maent yn ei gynghori i guddio rhag ofn i'r blaidd ddod i chwilio amdano.

Mae rhan fwyaf o ddisgyblion cyfnod allweddol 2 yn creu amrediad effeithiol o waith ysgrifennu yn y Gymraeg a Saesneg. Maent yn arddangos ymwybyddiaeth dda o ffurf, gan atalnodi a sillafu yn gywir, ac yn ysgrifennu i safon dda mewn amrywiol gyd-destunau ar draws y cwricwlwm. Er enghraifft, maent yn creu adroddiad ar gyfer ei

ddarlledu wedi ei seilio ar brofiad gwahanol bobl yn ystod cyfnod apartheid yn Ne Affrica. Mae'r disgyblion mwyaf galluog yn ysgrifennu'n estynedig i safon dda iawn, er enghraifft wrth greu disgrifiad teimladwy a hynod effeithiol o hen fodryb.

Yn y cyfnod sylfaen, mae gan ran fwyaf o'r disgyblion afael cadarn ar fedrau rhif a gallant gymhwyso'u medrau yn hyderus wrth ddatrys problemau yn yr ardal tu allan. Mae llawer yn defnyddio clorian yn llwyddiannus wrth bwysu gwahanol wrthrychau gydag unedau safonol. Mae llawer o ddisgyblion y Derbyn a Blwyddyn 1 yn dangos dealltwriaeth gadarn o briodweddau cymesuredd wrth greu darluniau atyniadol o ddeunyddiau naturiol. Gall llawer o ddisgyblion Blwyddyn 1 a 2 greu graffiau cywir o'r nifer o wahanol ddail a hadau.

Yng nghyfnod allweddol 2, mae medrau rhif rhan fwyaf y disgyblion yn dda. Mae ganddynt ddealltwriaeth gadarn o waith rhif, siâp a data, er enghraifft wrth ddarganfod arwynebedd, perimedr a chyfaint siapau dau a thri dimensiwn ym Mlwyddyn 5 a 6. Mae rhan fwyaf y disgyblion yn cymhwyso'u medrau yn effeithiol. Er enghraifft, maent yn dod o hyd i nifer y plant sy'n byw mewn gwahanol strydoedd er mwyn helpu Sion Corn gyda'i waith. Mae llawer o ddisgyblion mwy galluog Blwyddyn 5 a 6 yn defnyddio eu medrau rhif yn fedrus iawn, wrth graffu'n fanwl ar gyfri banc yn dangos yr arian sydd wedi dod i mewn ac allan o'r cyfri.

Mae medrau technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) rhan fwyaf y disgyblion ar draws yr ysgol yn dda. Maent yn defnyddio offer a meddalwedd yn hyderus o oedran cynnar. Er enghraifft, mae disgyblion y cyfnod sylfaen yn cofnodi eu gwaith er mwyn ei werthuso. Gallant ddefnyddio meddalwedd yn hyderus er mwyn atgyfnerthu eu medrau rhifedd a llythrennedd. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion cyfnod allweddol 2 yn gwneud dewisiadau aeddfed ynglŷn â'r offer mwyaf effeithiol i gyflawni eu gwaith. Maent yn defnyddio codau QR yn hyderus er mwyn arddangos eu gwaith. Gallant ddefnyddio offer technegol yn aeddfed wrth gynig adborth i'w partner. Maent yn cydweithio'n effeithiol wrth greu fideo o'u cyflwyniadau llafar ac yn defnyddio offer sgrin werdd er mwyn cyflwyno'n llwyddiannus.

Lles ac agweddau at ddysgu: Da

Mae bron pob disgybl yn teimlo'n ddiogel yn yr ysgol ac yn gwybod beth i'w wneud os bydd rhywbeth yn eu poeni. Maent yn ymddwyn yn dda iawn mewn gwersi, wrth symud o amgylch yr ysgol ac yn ystod amseroedd egwyl. Mae bron pob disgybl yn ofalgar o'i gilydd ac mae disgyblion hŷn, sy'n aelodau o'r Dreigiau Doeth, yn gofalu am eraill yn ystod amseroedd hamdden. Mae bron pob un o'r disgyblion yn trin oedolion ac ymwelwyr gyda pharch. Maent yn gwrtais ac yn dangos balchder yn eu hysgol, eu cymuned a'u hiaith. Maent yn sgwrsio'n aeddfed, gan fynegi barn yn glir. Maent yn mynegi eu teimladau yn rheolaidd ac yn hyderus bod yr ysgol yn ymateb yn brydlon i unrhyw bryder sydd ganddynt.

Mae rhan fwyaf y disgyblion yn dangos agwedd positif at eu gwaith ac maent yn dyflbarhau â'u tasgau yn dda. Maent yn gweithio'n effeithiol gyda'u cyfoedion mewn grwpiau ac mewn parau ac yn dangos parch at farn ei gilydd. Maent yn trafod eu gwaith yn hyderus ac yn cyfrannu at y cam nesaf yn eu gwaith pan gânt y cyfle. Mae bron pob un yn barod i ddysgu ar gychwyn gwersi. Maent yn gwranddo'n astud ar gyflwyniadau ac yn newid o un gweithgaredd i'r llall yn hwylus.

Mae gan bron pob disgybl ddealltwriaeth gadarn o bwysigrwydd bwyta ac yfed yn iach. Maent yn deall gwerth ymarfer corff ac yn ymfalchïo yn y clybiau chwaraeon sydd ar gael yn ystod y dydd ac ar ôl ysgol. Maent yn deall y peryglon all godi yn eu bywydau bob dydd, gan gynnwys pwysigrwydd bod yn ddiogel ar y we, ac maent yn gwybod pa gamau i'w cymryd er mwyn cael cymorth pe bai angen.

Mae gan y rhan fwyaf o ddisgyblion ymwybyddiaeth dda o degwch a phwysigrwydd cyfle cyfartal. Maent yn sensitif i anghenion disgyblion eraill. Mae rhan fwyaf y disgyblion yn ymwybodol o bwysigrwydd gofalu am eu amgylchedd a'u cymuned leol. Enghraifft dda o hyn yw gwaith y pwyllgor eco a benderfynodd wahardd cŵn o'r safle oherwydd y broblem baw ci.

Mae gan ran fwyaf y disgyblion ddealltwriaeth drylwyr o'u rolau arwain o fewn yr ysgol. Maent yn gydwybodol ac yn cymryd eu cyfrifoldebau o ddifrif fel aelodau o'r cyngor ysgol, y cyngor eco a'r Dreigiau Doeth. Mae'r cyngor ysgol wedi casglu arian at nifer o elusennau. Maent hefyd yn cyfrannu'n rheolaidd tuag at y banciau bwyd lleol. Caiff hyn effaith gadarnhaol ar eu dealltwriaeth o anghenion pobl eraill, yn ogystal â datblygu ymdeimlad o falchder yn eu cymuned. Maent yn adrodd yn ôl i'w cyd-ddisgyblion yn sgil eu trafodaethau a'u penderfyniadau mewn cyfarfodydd. Mae'r profiadau hyn yn eu paratoi nhw i fod yn ddinasyddion egwyddorol a meddylgar.

Mae bron pob disgybl yn ymwybodol o bwysigrwydd mynychu'r ysgol yn rheolaidd. Maent yn deall canllawiau'r ysgol ynglŷn ag annog presenoldeb a bod mynychu'r ysgol yn gyson yn cael effaith gadarnhaol ar eu cynnydd dros amser.

Addysgu a phrofiadau dysgu: Da

Mae'r athrawon yn ennyn a chynnal diddordeb y rhan fwyaf o ddisgyblion yn effeithiol mewn gwersi ar draws yr ysgol. Mae gan staff berthynas waith adeiladol a hynod gefnogol gyda'r disgyblion yn eu gofal. Mae'r berthynas agos a chefnogol hon yn hyrwyddo cynnydd ymysg y disgyblion yn llwyddiannus. Mae gan yr athrawon a'r cymorthyddion ddisgwyliadau uchel o bob disgybl. Maent yn gosod amcanion clir ar gyfer gwersi, ac yn llunio meini prawf llwyddiant priodol gyda'r disgyblion. O ganlyniad, mae llawer o'r disgyblion, yn enwedig y disgyblion hŷn, yn deall sut i werthuso eu gwaith eu hunain yn aeddfed. Yn yr un modd, mae disgyblion y cyfnod sylfaen yn deall pwysigrwydd datblygu medrau dysgu annibynnol o oedran cynnar. Mae'r staff yn datblygu ymwybyddiaeth ymysg y disgyblion o bwysigrwydd dyfalbarhau â'u tasgau, a chydweithio gyda ffrind er mwyn datrys mân gwestiynau wrth iddynt weithio. Mae llawer o ddisgyblion y cyfnod sylfaen yn gwneud defnydd aeddfed o'r wal 'llais bach ni,' er enghraifft wrth ymateb i syniad oedd wedi ei gynnig gan ddisgybl i greu sioe bypedau am y lindys bach a'i ffrindiau.

Mae'r athrawon yn darparu amrediad effeithiol o brofiadau dysgu hwyliog a sbardunol ar gyfer y disgyblion. Yn y cyfnod sylfaen, mae cydbwysedd effeithiol iawn rhwng gweithgareddau ffocws sy'n cael eu hwyluso'n llwyddiannus gan staff, a heriau penagored yn y ddarpariaeth. Mae'r ddarpariaeth barhaus a'r ddarpariaeth wedi ei chyfoethogi, yn cael ei defnyddio'n gelfydd gan y staff er mwyn annog datblygiad medrau'r disgyblion yn effeithiol. Er enghraifft, maent yn herio'r disgyblion i lunio llwybr allan o beipiau er mwyn dyfrhau planhigyn sydd angen dwr.

Mae'r staff hefyd yn deall pwysigrwydd caniatáu i ddisgyblion llai hyderus ddefnyddio'r ddarpariaeth yn eu ffordd eu hunain er mwyn magu hyder yn raddol, ac adeiladu ar brofiadau dysgu blaenorol.

Yng nghyfnod allweddol 2, mae athrawon yn cynllunio profiadau dysgu difyr er mwyn sicrhau bod disgyblion o alluoedd gwahanol yn cael eu herio i gyflawni i safon uchel. Mae'r athrawon yn darparu gweithgareddau gyda gwahanol lefelau o her, ac mae'r disgyblion yn dewis y lefel her sydd fwyaf addas iddynt. Ar y cyfan, mae rhan fwyaf o'r disgyblion yn gwneud y dewisiadau cywir ac yn datblygu annibyniaeth cynyddol.

Ar draws yr ysgol, mae'r staff yn rhoi adborth llafar pwrpasol i'r disgyblion wrth iddynt weithio ar eu tasgau. Maent yn trafod targedau personol y disgyblion yn rheolaidd gydag unigolion. O ganlyniad, mae gan y disgyblion afael gadarn ar yr hyn sydd angen iddynt ei wneud i ddatblygu eu gwaith ymhellach.

Mae adborth ysgrifenedig y staff yn effeithiol, ac yn ymateb yn uniongyrchol i nod y wers a'r meini prawf llwyddiant sydd wedi eu cytuno. Mae'r disgyblion yn derbyn cyfleoedd rheolaidd a gwerthfawr i werthuso eu gwaith eu hunain, ac i roi sylwadau i'w cymheiriaid gan ddefnyddio systemau hylaw ac effeithiol. Mae'r disgyblion yn cyflawni'r rôl hon yn sensitif a chefnogol, gan hefyd herio ei gilydd i wella elfennau penodol o'u gwaith. Mae cyfleoedd rheolaidd i'r disgyblion fyfyrion ar adborth, ac i ailddrafftio elfennau o'u gwaith er mwyn ei gryfhau ymhellach.

Yn ddiweddar, mae athrawon cyfnod allweddol 2 wedi cyflwyno ardaloedd dysgu yn eu dosbarthiadau ac mae llawer o'r disgyblion yn dewis gweithgareddau yn gynyddol annibynnol. Fodd bynnag, mewn ychydig o weithgareddau, nid yw'r dasg yn galluogi disgyblion i wneud penderfyniadau drostynt eu hunain.

Mae'r athrawon yn cynllunio cyfleoedd cyfoethog mewn amrediad o gyd-destunau ar draws y cwricwlwm i'r disgyblion ddatblygu eu medrau llythrennedd, rhifedd a TGCh. Maent yn plethu elfennau'r cwricwlwm yn gelfydd gyda'i gilydd er mwyn cyfoethogi profiadau dysgu'r disgyblion. Er enghraifft, maent yn gwerthuso cerddoriaeth brodorol o Botswana fel sbardun i greu eu cyfansoddiad eu hunain, a chynhyrchu fideo o'r perfformiad er mwyn ei rannu ar system gyfrifiadurol yr ysgol.

Gofal, cymorth ac arweiniad: Da

Mae'r staff yn creu ethos gofalgar, hapus a chynhwysol yn yr ysgol lle mae pawb yn cael eu parchu a'u gwerthfawrogi. Mae'r amgylchedd dysgu yn annog disgyblion i ymfalchïo yn eu gwaith ac i gyfrannu'n effeithiol at fywyd yr ysgol. Mae gan yr ysgol drefniadau priodol ar gyfer annog bwyta ac yfed yn iach ac annog gweithgaredd corfforol. Er enghraifft, maent yn tyfu ffrwythau a llysiau yng ngardd yr ysgol, gan ddysgu sut i ofalu amdanynt wrth iddynt dyfu. Mae amrediad effeithiol o weithgareddau corfforol yn cael eu cynnal yn ystod gwersi ac fel gweithgareddau allgyrsiol.

Mae gweithdrefnau olrhain a monitro cynnydd trwyadl yn cael effaith gadarnhaol ar safonau cyflawniad disgyblion. Maent yn galluogi staff i adnabod a chefnogi unigolion a grwpiau penodol o ddisgyblion, gan gynnwys disgyblion mwy bregus a'r rheini sydd ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae'r athrawon yn adnabod anghenion y disgyblion yn gynnar ac yn cynnig rhaglenni ymyrraeth pwrpasol iddynt,

pan fo angen. Mae'r cynorthwywyr yn gweithio'n frwd o dan arweiniad y cyd-gysylltydd anghenion dysgu ychwanegol i weithredu ystod effeithiol o raglenni ymyrraeth. Mae hyn yn galluogi disgyblion i wneud cynnydd da yn eu medrau llythrennedd a rhifedd wrth iddynt symud trwy'r ysgol.

Mae'r athrawon yn cynllunio gweithgareddau buddiol i ddatblygu ymwybyddiaeth a gwerthfawrogiad disgyblion o hanes ac etifeddiaeth Cymru. Er enghraifft, maent yn astudio hanes lleol am y diwydiant llechi, teithiau Gerallt Gymro, hanes Mari Jones ac yn dysgu am hanes y cestyll cyfagos. O ganlyniad, mae gan ran fwyaf y disgyblion ddealltwriaeth dda o hanes eu cymuned leol ac o ddiwylliant Cymru. Trwy gymryd rhan mewn eisteddfodau lleol a chenedlaethol a thrwy weithio gydag arlunwyr lleol, mae rhan fwyaf y disgyblion yn cael cyfleoedd gwerthfawr i ymwneud â'r celfyddydau creadigol yn bwrpasol.

Mae'r ysgol yn dathlu amrywiaeth, cydraddoldeb ac amlddiwylliant yn llwyddiannus. Maent yn gwahodd ymwelwyr o'r gymuned leol i rannu profiadau am hanes diwydiannau sy'n cyfoethogi profiad uniongyrchol y disgyblion o'u gwaith thema. Mae'r athrawon yn cynnig cyfleoedd cyfoethog i'r disgyblion astudio arddull wahanol artisitaidd, er enghraifft wrth efelychu gwaith Matisse. Maent yn dathlu gwyliau amlddiwylliannol, er enghraifft wrth ddysgu am y flwyddyn newydd Tsieineaidd. Maent yn dysgu am ddiwylliant Affricanaidd trwy weithgareddau celf a cherddoriaeth ac mae hyn yn ymestyn eu dealltwriaeth o'r byd ehangach yn llwyddianus. Cynhelir addoliad dyddiol sydd yn galluogi blant i fyfyrion a datblygu moesoldeb a gwerthoedd yn llwyddiannus.

Mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd da i ddisgyblion ymuno â grwpiau arweinyddol fel y cyngor ysgol, y cyngor eco a Dreigiau Doeth. Drwy waith y grwpiau hyn, mae disgyblion yn cael effaith gadarnhaol ar agweddau o fywyd a gwaith yr ysgol. Er enghraifft, mae'r Dreigiau Doeth yn gweithredu'n fedrus i hybu parch a chydweithio rhwng y disgyblion ieuengaf a'r rhai hynaf yn yr ysgol. Fodd bynnag, cyfyng yw'r cyfleoedd hyd yma i'r disgyblion gyfrannu at benderfyniadau ynglŷn â datblygiad y cwricwlwm.

Mae gan yr ysgol bartneriaethau cryf a defnyddiol gyda'r rhieni, y gymuned, ysgolion eraill ac asiantaethau allanol fel y therapydd iaith a llefaredd a'r seicolegydd addysg. Mae'r berthynas sy'n bodoli rhwng yr ysgol a'r rhieni yn un gadarn. Mae'r ysgol yn gweithredu polisi drws agored ac yn cyfathrebu'n effeithiol â nhw i sicrhau eu bod yn ymwybodol o ddigwyddiadau beunyddiol ym mywyd yr ysgol. Mae'r staff yn trefnu gweithgareddau i godi ymwybyddiaeth rhieni o wahanol ffyrdd y gallant gefnogi eu plant gartref, drwy gynnal holiadur ynglŷn ag arferion darllen, ac wrth gynnal hyfforddiant i rieni ar sut i hyrwyddo ymddygiadau cadanhaol o ran llythrennedd.

Mae'r ysgol yn cael ei chadw'n lân a thaclus. Mae trefniadau trwyadl ar gyfer rheoli'r safle. Mae trefniadau'r ysgol ar gyfer diogelu disgyblion yn bodloni gofynion ac nid ydynt yn destun pryder.

Arweinyddiaeth a rheolaeth: Da

Mae'r pennaeth yn cynnig arweiniad hynod o ofalgar a chefnogol, a chyfeiriad strategol cadarn i'r ysgol sy'n arwain yn llwyddiannus at hyrwyddo lles a safonau cyflawniad y disgyblion.

Mae strwythur rheoli'r ysgol yn effeithiol a chaiff y pennaeth ei chefnogi'n frwdfrydig gan yr holl staff. Er enghraifft, mae'r ysgol wedi dechrau cynllunio i ddatblygu meysydd cyfoes fel y cwricwlwm newydd i Gymru, ac agweddau cyfredol fel y fframwaith cymhwysedd digidol, er mwyn codi safonau cyflawniad disgyblion. Mae disgwyliadau uchel y pennaeth yn arwain yn llwyddiannus at ddatblygu lles a safonau disgyblion drwy addysgu effeithiol mewn amgylchedd ofalgar a Chymreig.

Mae'r pennaeth, arweinwyr a staff wedi cydweithio'n llwyddiannus i sefydlu ysgol newydd, gan sicrhau cysondeb yn y strategaethau arwain, dulliau addysgu ac wrth hyrwyddo lefel uchel o les. Mae hyn wedi cyfrannu'n sylweddol at yr ethos teuluol o gydweithio ar draws yr ysgol. O ganlyniad, mae'r ysgol yn gymuned ddysgu effeithiol sy'n llwyddo i ymgynraedd at ei hamcanion, sef 'Darparu addysg o'r radd flaenaf i blant yr ardal mewn awyrgylch gynnes, gynhaliol.'

Mae trefniadau cyfarfodydd staff a chyfarfodydd yr uwch dîm rheoli yn gadarn ac yn canolbwyntio'n bwrpasol ar ymestyn deilliannau'r disgyblion. Mae'r strwythur staffio clir yn nodi cyfrifoldebau penodol i'r staff ac, o ganlyniad, mae gan bob aelod adnabyddiaeth gadarn o'u rôl o fewn yr ysgol.

Mae trefniadau hunanarfarnu yn ystyried tystiolaeth uniongyrchol yn ofalus. Er enghraifft, mae arweinwyr ac athrawon yn craffu ar waith disgyblion a chanfyddiadau arsylwi gwersi i werthuso cynnydd yn erbyn blaenoriaethau cyfredol. Mae gweithdrefnau rheoli perfformiad pwrpasol yn arwain at adnabyddiaeth dda o anghenion datblygiad personol y staff. Er enghraifft, mae athrawon yn canolbwyntio'n gyfredol ar ddatblygu medrau dysgu annibynnol disgyblion.

Mae arweinwyr yn defnyddio canfyddiadau gwerthuso yn effeithiol ac mae'r wybodaeth yn arwain yn uniongyrchol at adnabod blaenoriaethau gwelliant yr ysgol. Mae arweinwyr yn sicrhau bod y blaenoriaethau cyfredol yn ganolog i ddatblygiad pellach yr ysgol, ac yn derbyn sylw manwl, er enghraifft wrth ddatblygu'r ddarpariaeth i wella safonau disgyblion mewn TGCh, a sicrhau cysondeb yn y broses asesu a thracio cynnydd disgyblion. Mae hyn yn arwain yn llwyddiannus at ddarparu gweithgareddau sy'n hybu awch a brwdfrydedd ymysg y disgyblion i ddysgu a chydweithio'n llewyrchus.

Mae'r nifer o gysylltiadau ag ysgolion cyfagos yn cynnig cyfleoedd buddiol i athrawon gydweithio ar agweddau penodol, fel trefnu adnoddau darllen, ar y cyd. Fodd bynnag, prin yw'r cyfleoedd i athrawon gyfnewid arferion da a rhannu arbenigedd ymysg ei gilydd.

Mae gan y corff llywodraethol wybodaeth gadarn am berfformiad ac effaith gweithdrefnau'r ysgol ar safonau a lles y disgyblion. Maent yn rhannu cyfrifoldebau yn gydwysbodol ac yn cynnal ymweliadau cyson i werthuso effaith darpariaeth ar safonau a lles y disgyblion, er enghraifft wrth adnabod datblygiadau yn y ddarpariaeth ar gyfer TGCh ar draws yr ysgol. O ganlyniad, maent yn dwyn yr ysgol i gyfrif ac yn helpu i osod arweiniad a strategaethau clir ar gyfer datblygu'r ysgol ymhellach fel gymuned ddysgu flaengar.

Mae gan yr ysgol adeilad eang a braf, ac amrediad da iawn o adnoddau dysgu sy'n hyrwyddo cyflawniad a lles y disgyblion yn llwyddiannus. Mae gwariant wedi ei gysylltu'n briodol â blaenoriaethau gwelliant. Mae'r grant datblygu disgyblion yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol i gynnal cefnogaeth ar gyfer disgyblion penodol. O ganlyniad, mae'r disgyblion hyn yn gwneud cynnydd da dros amser.

Copiâu o'r adroddiad

Mae copiâu o'r adroddiad hwn ar gael gan yr ysgol ac ar wefan Estyn (www.estyn.llyw.cymru)

Mae Estyn yn arfarnu effeithiolrwydd darparwr gan ddefnyddio graddfa bedwar pwynt ar gyfer barnau:

Rhagorol	Perfformiad ac arferion cryf iawn, cynaledig
Da	Nodweddion cryf, er y gall fod angen gwella mân agweddau
Digonol ac angen gwelliant	Cryfderau'n gorbwyso gwendidau, ond agweddau pwysig y mae angen eu gwella
Anfoddhaol ac angen gwelliant ar frys	Gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag Adran 28 Deddf Addysg 2005.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau
Estyn
Llys Angor, Heol Keen
Caerdydd

CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan: www.estyn.llyw.cymru

© Hawlfraint y Goron 2019: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Dyddiad cyhoeddi: 27/08/2019